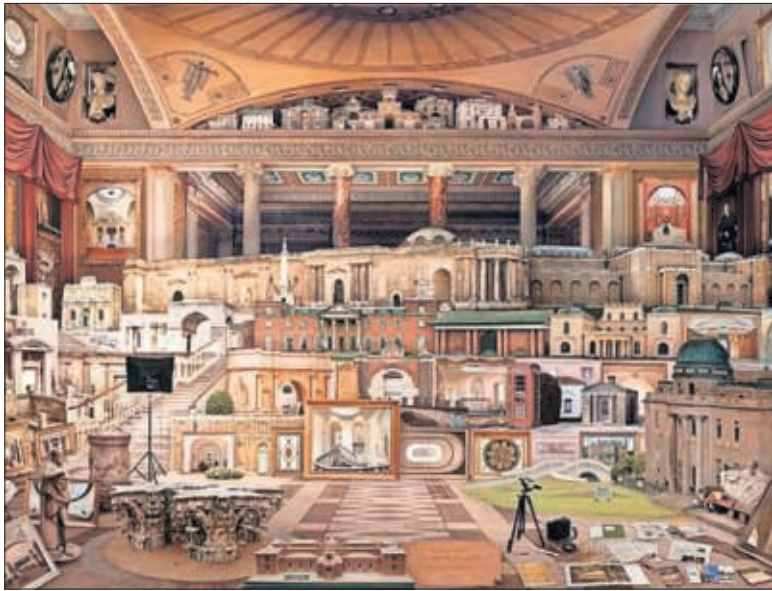

ARQUITECTURA

El museu d'arquitectura Sir John Soane a Londres, segons Emily Allchurch.

Passeigs virtuals?

Xavier Monteys

Un web és un museu virtual d'arquitectura? El confinament fa pensar en la iniciativa del COAC sobre l'*Inventari d'arquitectura catalana*. Les notícies que s'hi refereixen en aquests dies estranys són entusiastes, tot coincidint amb les de diferents entitats que han fet públiques visites virtuals a la xarxa: la Fundació Miró, el Macba, el Museu Egipci, l'Associació Cases Singulares... Ara és un regal que es fa a tots els que s'estan a casa. Uns passejos virtuals, doncs, celebrats.

Estava a punt d'escriure "imaginari" en lloc de "virtuals", però hi ha una diferència enorme, i és quan he pensat en Xavier de Maistre (1763-1853), autor de *Voyages autour de ma chambre*. És el relat d'un confinat durant 42 dies a la seva habitació, a Torí, per ordre de l'autoritat. El protagonista, ell mateix, inicia un peculiar viatge on es barregen la realitat i allò que imagina a partir de l'espai físic de l'habitació i els objectes que conté.

No em mou escriure la recopilació del web del COAC (unes 1.700 obres), sinó la interpretació de la iniciativa, ja batejada com a "museu virtual de l'arquitectura catalana". La degana del Col·legi d'Arquitectes ha afirmat que "cap administració no aposta per un museu físic de l'arquitectura catalana". En aquest sentit, alguns dels seus responsables han explicat què creuen que és per a ells un museu avui, o més ben dit, què no ho és. Venen a dir que ja no és un espai físic amb objectes, que seria el resum més simple del que no és i, alhora, l'opinió que en tenen els impulsors de la iniciativa digital. Una opinió contrària avui a la dels curadors dels grans museus, que reclamen tornar als objectes, a allò que podem tocar.

També jo voldria explicar què no és per a mi un museu d'arquitectura. Un museu d'arquitectura no és un web amb obres i autors, per més ben fet que estigui. Tampoc una guia d'obres, entre altres coses perquè no es poden incloure a la

guia les obres desaparegudes, que, en canvi, podrien ser en un museu. Tampoc un servei per donar a conèixer els col·legiats i les seves obres. Un museu d'arquitectura hauria de mostrar tanta independència respecte d'una institució professional com del Col·legi, com també de les escoles d'arquitectura. Un museu tampoc té com a objectiu "difondre l'arquitectura entre la societat perquè aquesta entengui la seva necessitat". Un museu d'arquitectura no és això. Fins i tot no crec que difondre el patrimoni, com s'ha dit, n'hagi de ser un objectiu. Una altra cosa és que el públic hi aprecii millor el patrimoni i adquireixi cultura arquitectònica. Un museu no es nodreix de les peticions del públic que demani incloure tal o qual obra, com s'ha dit, no es regeix pel criteri del premi popular; per a això ja tenim el del Barça. L'esperit d'un museu no és el mateix que el que presideix la Setmana de l'Arquitectura, per educar la gent en el tema. I, per cert, no és garantia de qualitat que les obres siguin premi FAD.

Un museu és una màquina per estimular la imaginació, per veure reunides coses que no es poden —o és difícil— veure juntes: llibres, objectes i maquetes, per exemple. I per mostrar-les d'altres maneres, com ara apilades irreverentment. Qualsevol museu ha de ser una experiència espacial inoblidable, no un llibre digital, i s'ha de visitar amb altra gent

Un museu ha de ser una experiència espacial inoblidable, no un llibre digital, i s'ha de visitar amb altra gent

Un museu no és informació. El missatge en un museu és com es mostren les coses, no només les coses que es mostren.

Atès l'indiscutible valor que té l'arxiu del COAC, les administracions sí que podrien "apostar", com diu la degana, per dotar-lo bé i imaginar una estructura semblant a un gran arxiu, i, associat a aquest, un espai (museu) que programés —cada sis mesos, per exemple, amb diferents curadors— exposicions a partir dels seus fons; així, no caldria un gran museu, només un de bo.

marginalia

JORDI LLOVET

Ens queden viatges per fer

És evident que no som en temps de viatges. Tothom i *totadon* tancats a casa, a l'espera que passin els genets de l'apocalipsi. Llavors, de què ens serviria, avui, atiar els lectors a llegir el *Viatge al Congo*, d'André Gide? De què serviria llegir el *Viatge al voltant del món de la fragata reial La Boudeuse acompanyada de L'Étoile, els anys 1766 a 1769*, de Louis-Antoine de Bougainville, llibre bo per ell mateix, però menys que el que va suscitar, l'anomenat *Supplément*, de Diderot, peça mestra de la crítica de la cultura? De no res.

Què en trauríem d'aconsejar avui la lectura del *Viatge a Amèrica*, de Chateaubriand, o del *Viatge a l'Orient* de Gérard de Nerval? Si no ens podem moure de casa! ¿Fora bo acostar-se a les pàgines dels *Viatges de Gulliver*, de Jonathan Swift, o a la sèrie interminable de viatges fantàstics narrats per Juli Verne? Aquests ens farien dentetes, encara que es tracti solament de literatura, i no de llibres de viatges i experiències de debò. Ja que som catalans dependents de la literatura, ¿no ens abelliria de passar els ulls damunt les pàgines

nyar el lloc comú de la *stabilitas loci*, que ve a ser com el tòpic de no bellugar-se de casa, tan estimat pels estudiosos de tots els temps. Baudelaire, tan amic de terres exòtiques, va escriure un vers a *Les flors del mal* que diu: "Detesto el moviment que desplaça les línies".

Petrarca, que és considerat falsament el primer excursionista d'Europa perquè va pujar sense cap propòsit evident el Mont Ventós, als estreps dels Alps francesos (1.909 metres d'altura), va deixar-nos una molt imaginativa descripció de l'experiència en una carta adreçada a Dionigi da Borgo San Sepolcro —que no va arribar a llegir-la perquè es va morir abans, atès que Petrarca va treballar-hi l'estil entre un esborrany de 1342 i la versió definitiva, de l'any 1353—, la qual inclou el fet que havia agafat, per fer l'excursió més passadora, les *Confessions* de sant Agustí i que, per un atzar que és pura inventiva, en ser obert aquest llibre durant el camí, va llegir-hi aquesta frase, que reporto: "Els homes viatgen per admirar l'altura de les muntanyes, les grans onades del mar, els corrents amplis dels rius, la immensa latitud dels oceans, els

Xavier de Maistre, confinat a casa, va viatjar al voltant de les coses que tenia a l'habitació.

del *Viatge al Purgatori*, de Ramon de Perellós (segle XIV), que arrenca en temps de Joan I d'Aragó i és el primer viatge en què es parla de sant Patrici, convertit després pels irlandesos en un Saint Patrick que és altament honorat en aquelles terres aïllades? No; no ens abelliria. No fem bromes.

Més aviat hem de pensar, ara que no podem viatjar, en aquells grans autors de la literatura universal que detestaven la idea del viatge, com Cesare Pavese o el també italià, pintor, Giorgio Morandi, que amb prou feines es va bellugar mai de casa seva, a Bolonya. O com els anglesos Gibbon i Cherterton, el qual ja deia: "El viatger veu el que veu; el turista veu allò que ja sabia que veuria!", alta proclama contra la forma *hodierna* del viatjar.

Però res no és més clar, per consolar-se de no viatjar, que allò que es troba en una de les *Epístoles* d'Horaci, citat fins a l'avorriment per la tradició dels enemics del viatge: *Colum mutant non animum qui trans mare currunt*, val a dir: "Canvien de cels els que travessen el mar, però no els canvia l'ànima". Molt gent va deixar de viatjar quan va conèixer aquesta assenyada màxima. Per això molts autors llatins —encara que les seves milícies no paraven de fer expedicions— van encu-

recorreguts dels astres... i s'obliden d'allò admirable que hi ha en ells mateixos". La citació no pot ser més oportuna.

Dit tot això, i per no citar una vegada més un *dictum* de Pascal massa esmentat, recordarem al lector, com cita de passada el company de pàgina, Xavier Monteys, que Xavier de Maistre (1765-1852), una vegada que, a Torí, va ser condemnat, a causa d'un duel, a un arrest domiciliari de quaranta-dos dies, va escriure un llibret de molta anomenada, *Viatge al voltant de la meua cambra*, en el qual, ja que no podia narrar ni ciutats ni paisatges visitats en viatges de debò, explicava què hi havia en aquella habitació, i quins pensaments li afloraven

des del seu aïllament. Hi parla dels mobles que hi ha —com els autors del *nouveau roman*—; dels quadres que hi ha penjats a les parets, que el porten a imaginacions vagarívols sobre la natura i fins i tot sobre el seu amor a Madame de Hautcastel; després l'autor s'esplaia en consideracions sobre la literatura i exposa les seves idees crítiques sobre l'obra de Sterne, de Richardson, de Prévost i de Goethe; i, finalment, parla de la diferència que hi ha entre l'ànima i el cos: l'una immortal per a tot creient, l'altre, com ara sabem més bé que mai, contingent i efímer. Quanta literatura domèstica naixerà arreu del món a causa del virus malaurat!